

Rekabet Kurumu Başkanlığından,

REKABET KURULU KARARI

Dosya Sayısı : D4/1/MY-01/5 (Muafiyet)
Karar Sayısı : 01-58/608-161
Karar Tarihi : 4.12.2001

A- TOPLANTIYA KATILAN ÜYELER

Başkan : Prof. Dr. M. Tamer MÜFTÜOĞLU
Üyeler : Dr. Kemal EROL, İsmet CANTÜRK,
Nejdet KARACEHENNEM, A. Ersan GÖKMEN,
R. Müfit SONBAY, Kubilay ATASAYAR, Murat GENCER,
Mustafa PARLAK, Prof. Dr. Zühtü AYTAÇ, Rıfki ÜNAL

B- RAPORTÖRLER : Mehmet YANIK, Kerem TOMUR

C- BAŞVURUDA BULUNAN : Tırsan Servis Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.

D- TARAFLAR : - Tırsan Servis Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti.
Topselvi Cd. No:98 Kartal/İstanbul

- Wabco Fahrzeugbremsen
Postfach 911280, 30432 Hannover/ALMANYA

E- DOSYA KONUSU: Tırsan Servis Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. (Tırsan) ile Wabco Fahrzeugbremsen (Wabco) arasında akdedilen servis ve yedek parça anlaşmasına menfi tespit belgesi verilmesi veya muafiyet tanınması talebi.

F- DOSYA EVRELERİ: Kurum kayıtlarına 5.5.1998 tarih, 1169 sayı ile giren başvuru üzerine düzenlenen 14.11.2001 tarih, D4/1/MY-01/5 sayılı Muafiyet/Menfi Tespit Ön İnceleme Raporu 30.11.2001 tarih, REK.0.08.00.00/84 sayılı Başkanlık önergesi ile 01-58 sayılı Kurul toplantısında görüşülerek karara bağlanmıştır.

G- RAPORTÖRLERİN GÖRÜŞÜ: İlgili Rapor'da;

- bildirim konusu anlaşmaya 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesine aykırı hükümler taşıması nedeniyle menfi tesbit belgesi verilmesinin mümkün olmadığı,

- bununla birlikte, söz konusu anlaşmaya Rapor'da belirtilen değişikliklerin yapılması halinde 5 yıl süreyle muafiyet tanınması gerektiği,

görüşlerine yer verilmiştir.

H- İNCELEME VE DEĞERLENDİRME

H.1. İlgili Pazar

Bildirim konusu çerçevesinde, ilgili ürün pazarı, "hava sistemli frenler ve bunların satış sonrası servis hizmetleri pazarı", ilgili coğrafi pazar ise, "Türkiye Cumhuriyeti sınırları" olarak belirlenmiştir.

H.2. Yapılan Tespitler ve Hukuki Değerlendirme

Wabco ile Tırsan arasında 19.1.1998 tarihinde, Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde Wabco marka hava sistemli frenlerin takılması ve bu sisteme sahip olan treylerlere servis hizmeti verilmesi ile ilgili servis ve yedek parça anlaşması imzalanmıştır.

Söz konusu anlaşmaya ilişkin olarak menfi tespit talebinde bulunmaktadır. Bildirim Formu'nda, ayrıca, bu talebin reddi halinde anlaşmaya muafiyet tanınması da talep edilmiştir.

4054 sayılı Kanun'un "menfi tespit"i düzenleyen 8. maddesinde, "İlgili teşebbüs veya teşebbüs birliklerinin başvurusu üzerine Kurul, elinde bulunan bilgiler çerçevesinde bir anlaşmanın, kararın, eylemin veya birleşme ve devralmanın bu Kanun'un 4., 6. ve 7. maddelerine aykırı olmadığını gösteren bir menfi tespit belgesi verebilir" hükmü yer almaktadır.

Bu kapsamda yapılan inceleme sonucunda, bildirim konu olan servis anlaşmasına 4054 sayılı Kanun'a aykırı maddeleri nedeniyle menfi tespit belgesi verilemeyeceği anlaşılmıştır. Söz konusu aykırılıklara örnek olarak, anlaşmanın 3-3. maddesinde yer alan, "*Servis istasyonu bütün siparişlerini (yedek parça, yeni parça veya tamirat işlemleri için yardım), gerekli parçaları sadece Wabco'dan alacaktır*" ve 3-4. maddesinde yer alan, "*Servis istasyonu, WABCO hava frenleri tamiri için sadece WABCO orjinal parçaları kullanılacaktır.*" şeklindeki hükümlerin, Kanun'un 4. maddesinin ikinci fıkrasının (a) bendinde yer alan, "Mal veya hizmetlerin alım ya da satım fiyatının, fiyatı oluşturan maliyet, kar gibi unsurlar ile her türlü alım yahut satım şartlarının tespit edilmesi" ve (d) bendinde yer alan, "Rakip teşebbüslerin faaliyetlerinin zorlaştırılması, kısıtlanması veya piyasa da faaliyet gösteren teşebbüslerin boykot ya da diğer davranışlarla piyasa dışına çıkartılması yahut piyasaya yeni gireceklerin engellenmesi" şeklindeki haller ile uygunluk göstermesi nedeniyle, 4. maddenin birinci fıkrası ile yasaklanmış olması verilebilir.

Menfi tespit alamayan bildirim konusu anlaşma, talepte bulunulması dolayısıyla muafiyet açısından da değerlendirilmiştir. Bu çerçevede, servis anlaşmalarına ilişkin olarak yürürlükte bulunan bir grup muafiyeti tebliğinin mevcut olmaması nedeniyle, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesi çerçevesinde bireysel muafiyet açısından değerlendirme yapılmıştır.

Kanun'un 5. maddesinde, koşulların birlikte sağlanması durumunda 5 yıla kadar muafiyet verilebileceği belirtilmektedir. Anılan madde koşulları;

- malların üretim veya dağıtımını ile hizmetlerin sunulmasında yeni gelişme ve iyileşmelerin ya da ekonomik veya teknik gelişmelerin sağlanması,
  - tüketicinin bundan yarar sağlaması,
  - ilgili pazarın önemli bir bölümünde rekabetin ortadan kalkmaması,
  - bir ve ikinci amaçların elde edilmesi için rekabetin zorunlu olandan fazla sınırlanmaması,
- hallerini kapsamaktadır.

Bildirim konusu anlaşmanın, metinlerine yukarıda yer verilen 3-3. ve 3-4. maddeleri, Wabco markalı yedek parçalar ile eş değer kalitedeki yedek parçaların alım ve kullanımını engellemek suretiyle, bir yandan tüketicinin tercih hürriyetini kısıtlarken diğer yandan da sağlayıcının rakibi konumundaki diğer üreticilerin rekabette dezavantajlı duruma düşmelerine neden olmaktadır. Bu durumda Kanun'un 5. maddesinde yer alan ve muafiyet tanınabilmesi için aranan, tüketicinin yarar sağlaması ve rekabetin zorunlu olandan fazla sınırlanmaması koşulları sağlanmamaktadır.

Bu nedenle, muafiyet tanınabilmesi için, söz konusu hükümlerin, Wabco yedek parçaları ile aynı kalitede olan rakip yedek parçaların da tamir ve bakımda kullanılmasını sağlayacak şekilde değiştirilmesi gerekmektedir.

Diğer taraftan, sözleşmenin sona ermesini düzenleyen 7-3. maddede, sözleşmenin süresinin üç yıl olduğuna ve fesih ihbar süresinin iki ay olarak tespit edilmesine yönelik düzenlemeler yer almaktadır.

4054 sayılı Kanun'un 5. maddesindeki şartları taşıyan belirli kategorilerdeki servis anlaşmalarının geçerlilik süreleri ve fesih süreleri, ilgili ürünün servisinde yeni gelişmeler ve iyileşmeler sağlanmasında önemlidir. Çünkü satıcının sözleşme konusu malların dağıtım ve servisini iyileştirmek için yapacağı yatırımların hukuki dayanağının kısa süreli feshi ihbar müddeti içeren bir sözleşmeye bağlanması halinde, satıcı sağlayıcıya daha çok bağımlı duruma geldiği için, Kanun'un 5. maddesinde aranan şartlar gerçekleşmemektedir.

Bu nedenledir ki, anlaşmanın iki aylık feshi ihbar süresine bağlanması halinde, bireysel muafiyetin zorunlu şartları olan, malların üretim ve dağıtımında yeni gelişme veya hizmetlerin sunulmasında iyileşme, ekonomik ve yeni teknolojik gelişmelerin sağlanması gibi yararların gerçekleşmeyeceği ve dolayısıyla tüketicinin bu durumdan fayda sağlamayacağı kanaatine varılmıştır. Bu nedenle, anılan koşulların sağlanabilmesi için feshi ihbar süresi en az altı ay olarak düzenlenmelidir.

I- SONUÇ

Yukarıda yer verilen tespit ve değerlendirmeler ışığında;

1- Tırsan Servis Sanayi ve Ticaret Ltd. Şti. ile Wabco Fahrzeugbremsen arasında akdedilen ve Wabco marka treyler servis ve yedek parça sunumunu düzenleyen "Servis Anlaşması"na, 4054 sayılı Rekabetin Korunması Hakkında Kanun'un 4. maddesine aykırı hükümler taşıması nedeniyle menfi tespit belgesi verilemeyeceğine OY BİRLİĞİ ile;

2- Bildirim konusu anlaşmaya muafiyet tanınıp tanınmamasına ilişkin olarak yapılan değerlendirmeler sonucunda, Servis Anlaşması'na;

a) "Servis istasyonu bütün siparişlerini (yedek parça, yeni parça veya tamirat işlemleri için yardım), gerekli parçaları sadece Wabco'dan alacaktır" şeklindeki 3-3. ve "Servis istasyonu WABCO hava frenlerinin tamiri için sadece Wabco orijinal parçaları kullanılacaktır" şeklindeki 3-4. maddesi hükümlerinin yetkili servislere orijinal yedek parça kullanma ve yedek parçaları yalnızca Wabco'dan satın alma şartı getirmek suretiyle, servis istasyonlarının tercih hürriyetini kısıtlaması ve sağlayıcının rakibi konumundaki diğer üreticilerin rekabette dezavantajlı duruma düşmesine neden olması,

b) "Her iki taraftan biri anlaşma bitiş tarihinden iki ay öncesine kadar aksi bir şartta bulunmaz ise, bu anlaşma üç sene geçerli olacaktır." şeklindeki 7-3. maddesi ile düzenlenen feshi ihbar süresinin kısalığının da, 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinin uygulanması ile ortaya çıkacak sonuçları sağlama sürecini başlatmayacağı,

gerekçeleriyle, bireysel muafiyet verilemeyeceğine OYÇOKLUĞU ile;

3- Söz konusu "Servis Anlaşması'nın 3-3. ve 3-4. maddelerinin, garanti kapsamındaki ürünlere sunulan tamir ve bakım hariç olmak üzere, anlaşma konusu Wabco yedek parçaları ile aynı kalitede olan rakip yedek parçaların da tamir ve bakımda kullanılmasını sağlayacak ve Wabco Fahrzeugbremsen haricindeki teşebbüslerden de yedek parça teminine kısıtlama getirmeyecek şekilde değiştirilmesi ve sözleşme fesih süresini düzenleyen 7-3. maddesinin 4054 sayılı Kanun'un 5. maddesinde öngörülen koşulları sağlaması bakımından en az altı ay olarak değiştirilmesi şartları ile, bildirim konusu Servis Anlaşması'na 5 yıl süre ile bireysel muafiyet tanınmasına OYBİRLİĞİ ile;

4- Bu koşulların yerine getirilmesi için kararın tebliğinden itibaren ilgili taraflara 60 gün süre verilmesine ve bu süre içerisinde, öngörülen düzeltmeler yapıldığına dair belgelerin Kurum'a sunulmasına; aksi takdirde 4054 sayılı Kanun'un 56. maddesi uyarınca sözleşmenin geçersiz olacağına, Kurul tarafından öngörülen düzeltmeler yapılmadan uygulamaya devam edilmesi halinde haklarında

01-58/608-161

soruşturma aılacağının ve aynı Kanun'un 16. ve 17. maddeleri uyarınca işlem yapılacağının ilgili taraflara bildirilmesine OY BİRLİĞİ ile;

karar verilmiştir.

KARŞI OY GEREKÇESİ

Rekabet Kurulunun 4.12.2001 tarih, 01-58/608-161 sayılı kararının konusu olan sözleşmeye bireysel muafiyet verilebilmesi için değiştirilmesi öngörülen;

- Sözleşmenin 3.4. maddesi, servis istasyonunun WABCO hava frenlerinin tamiri için sadece WABCO orijinal parçalarını kullanacağına yönelik olup, bu hüküm başka markalı hava frenlerinin tamirinde WABCO orijinal parçalarının kullanımına dair bir zorunluluk getirmediğinden kararın (2.a) maddesinde,

- Sözleşmenin 7.3. maddesindeki iki aylık feshi ihbar süresinin, ilgili ürünün servisinde yeni gelişmeler ve iyileşmeler sağlanması ile bir ilgisi olmadığından ve feshi ihbar süresinin daha fazla (veya belli bir süre) olmasına dair bir mevzuat hükmü bulunmadığından (olayda 998/3 sayılı Tebliğ de uygulanmadığından) kararın (2.b) maddesinde,

çoğunluğun görüşüne katılmıyoruz.

R. Müfit SONBAY
Kurul Üyesi

Murat GENCER
Kurul Üyesi

01-58/608-161

KARŞI OY GEREKÇESİ
(Rekabet Kurulu'nun 4.12.2001 tarih, 01-58/608-161 sayılı kararı)

Rekabet Kurulu'nun 4.12.2001 tarih, 01-58/608-161 sayılı kararının konusu olan sözleşmeye bireysel muafiyet verilebilmesi için değiştirilmesi öngörülen, Sözleşmenin 3.4. maddesi, servis istasyonunun WABCO hava frenlerinin tamiri için sadece WABCO orijinal parçalarını kullanacağına yönelik olup, bu hüküm başka markalı hava frenlerinin tamirinde WABCO orijinal parçalarının kullanımına dair bir zorunluluk getirmediğinden kararın (2.a) maddesinde çoğunluğun görüşüne katılmıyorum.

A. Ersan GÖKMEN
Kurul Üyesi